

ИЗВОР: КОМИСИЈА

**РАДНА ГРУПА ЗА ПРОШИРЕЊЕ +
ДРЖАВЕ У ПРОЦЕСУ ПРЕГОВОРА О
ПРИСТУПАЊУ ЕУ**

MD 3/16

11.01.16

Извештај о скринингу

Србија

Поглавље 6 - Право привредних друштава

Датум одржавања састанака скрининга:
Експланаторни састанак: 11. децембар 2014.
Билатерални састанак: 5. фебруар 2015.

I. САДРЖАЈ ПОГЛАВЉА

Ово поглавље обухвата усаглашена правила у области права привредних друштава, укључујући захтеве финансијског извештавања, којима се предвиђа лакше остваривање права пословног настањивања.

У области **права привредних друштава**, Директива о усклађивању мера заштите које се траже од привредних друштава ради заштите интереса чланова и трећих страна (2009/101/ЕЗ – претходно Прва Директива о праву привредних друштава) укључује мере заштите којима се утврђују захтеви у погледу обавезе обелодањивања информација, ограничава основ ништавости обавеза преузетих од стране привредних друштава и ограничава основ ништавости јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу и акционарских друштава која нису јавна и друштва са ограниченом одговорношћу. Директивом (89/666/ЕЕЗ) на сличан начин су предвиђени захтеви у погледу обелодањивања информација за огранке отворене у државама чланицама који су уређени правом друге државе. Директива 2012/30/ЕУ (прерађена верзија 77/91/ЕЕЗ) садржи правила о оснивању јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу и о одржавању и променама њиховог капитала. Директивом 2009/102/ЕЗ захтева се од држава чланица да обезбеде да њихово домаће право признаје друштво са ограниченом одговорношћу са једним чланом.

Директивама 2011/35/ЕУ и 82/891/ЕЕЗ усаглашавају се национална правила за заштиту акционара и поверилаца у контексту спајања и подела домаћих отворених друштава са ограниченом одговорношћу. Директивом 2009/109/ЕЗ уводе се захтеви у погледу поједностављеног извештавања и подношења документације у случају спајања и подела. Директивом 2005/56/ЕЗ о прекограничним спајањима предвиђају се правила и поступци за лакша прекогранична спајања јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу и акционарских друштава која нису јавна и друштва са ограниченом одговорношћу. Директивом 2004/25/ЕЗ о понудама за преузимање утврђују се усаглашена правила за лакша прекогранична преузимања у ЕУ, као и унапређење транспарентности и заштита мањинских акционара у контексту тих преузимања. Директивом 2012/17/ЕУ о интерконецији централних, трговинских и привредних регистара прописује се успостављање система интерконеције привредних регистара, који обухватају европску централну платформу путем које ће национални привредни регистри ставити своје информације на располагање механизмима прекограничног обелодањивања, укључујући портал *e-Justice*:

Правним тековинама су такође предвиђене одређене европске правне форме: тј. Европска економска интересна групација (ЕЕИГ - Уредба 2137/85) и Европско привредно друштво (*Societas Europaea* или *SE*- Уредба 2157/2001), при чему се допушта да неколико аспеката њихових интерних структура и пословање буду регулисани домаћим правом држава чланица.

Директивом 2007/36/ЕЗ о правима акционара уводе се минимални стандарди за остваривање одређених права акционара у листираним друштвима. Препорукама Комисије (2004/913/ЕЗ, 2005/162/ЕЗ и 2009/385/ЕЗ и 2009/384/ЕЗ) упућује се на начела корпоративног управљања у погледу новчане накнаде за чланове управе, независности неизвршних директора и комисија одбора и новчане накнаде у финансијским институцијама. Препоруком Комисије 2014/208/ЕУ о квалитету извештавања о корпоративном управљању („примени или објасни“) дају се смернице о начину на који

листирана друштва треба да објасне своја одступања од препорука о релевантним кодексима корпоративног управљања.

Директивом 2004/109/ЕЗ захтева се усаглашавање захтева у погледу транспарентности који се односе на листираним друштвима.

У области **рачуноводства**, правне тековине укључују правила о признавању, вредновању и обелодањивању и обрасце биланса стања и биланса успеха за годишње и консолидоване финансијске извештаје (Директива 2013/34/ЕУ) јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу и акционарских друштава која нису јавна и друштва са ограниченом одговорношћу. Овом директивом такође се утврђују субјекти којима је потребна ревизија, као и обавезе објављивања. Поред тога, Уредбом (ЕЗ) број 1606/2002 о примени међународних рачуноводствених стандарда захтева се од привредних друштава у ЕУ, која су листирана на регулисаном тржишту, да састављају своје консолидоване финансијске извештаје у складу са међународним рачуноводственим стандардима које је одобрила ЕУ. Према овој уредби, државе чланице такође могу да одлуче да примењују Међународне стандарде финансијског извештавања на појединачне и/или консолидоване финансијске извештаје привредних друштава.

Директивом 2006/43/ЕЗ о **законским ревизијама** усклађују се правила укључујући, између осталог, издавање дозвола и регистрацију овлашћених ревизора, екстерно обезбеђивање квалитета, јавни надзор, самосталност ревизора и примену Међународних стандарда ревизије (МСР). Директивом 2014/56/ЕУ којом су вршене измене утврђују се додатни захтеви за побољшање квалитета ревизије, са акцентом на самосталности ревизора, ревизорским извештајима и јавном надзору над обављањем ревизије. Новом Уредбом 537/2014/ЕУ уводе се посебни захтеви у погледу законске ревизије субјектата од јавног интереса (СЈИ). СЈИ су кредитне институције, листирана друштва, осигуравајућа друштва и други субјекти које су као такве одредиле државе чланице. Уредбом су такође прописани посебни захтеви за организације у систему јавног надзора над овлашћеним ревизорима и друштвима за ревизију која обављају ревизију СЈИ.

II. УСКЛАЂЕНОСТ ДРЖАВЕ И КАПАЦИТЕТ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

У овом делу резимиране су информације које је пружила Србија и о којима је расправљано на састанцима скрининга. Србија је истакла да може да прихвати правне тековине које се односе на право привредних друштава и да не очекује никакве потешкоће у спровођењу правних тековина до приступања.

II.a Право привредних друштава

Право привредних друштава у Србији уређено је најпре Законом о привредним друштвима (Службени гласник РС бр. 36-2011, 99-2011, 83-2014 5-2015), Законом о тржишту капитала (Службени гласник РС бр. 31-2011) и Правилником о садржају, форми и начинима објављивања годишњих, полугодишњи и кварталних извештаја јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу; Законом о понудама за преузимање (Службени гласник РС бр. 46-2006, 107-2009, 99-2011); Законом о

удружењима (Службени гласник РС бр. 51-2009 и 99-2011); Законом о инвестиционим фондовима (Службени гласник РС, бр. 46-2006, 51-2009, 31-2011 и 115-2014); Законом о банкама (Службени гласник РС бр. 107-2005 и 91-2010); Кодексом корпоративног управљања (Службени гласник РС бр. 99-2012), Законом о рачуноводству и Законом о ревизији (Службени гласник РС бр. 62-2013). Прописи којима се уређује поступак регистрације правних субјеката су: Закон о Агенцији за привредне регистре (Службени гласник РС бр. 55-04, 111-09, 99-11), Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре (Службени гласник РС бр. 99-11, 83-14) и Правилник о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију (Службени гласник РС бр. 6-12).

Српско право препознаје следеће главне правне форме привредних субјеката: предузетник, друштво са ограниченом одговорношћу, ортачко друштво, командитно друштво, акционарско друштво; такође, огранак страног привредног друштва, задруге, јавна друштва, друштвена предузећа и представништва.

У следећој табели приказан је број основних типова привредних субјеката регистрованих у Србији крајем децембра 2014. године:

Број и тип активних привредних друштава - 31. децембар 2014.	
Број привредних друштава	Тип привредног друштва
2125	Ортачко друштво
336	Командитно друштво
115401	Друштво са ограниченом одговорношћу
2037	Акционарско друштво
2460	Задруга
766	Јавно друштво
414	Друштвено предузеће
215367	Предузетници
336	Огранак страног привредног друштва
1293	Представништво

Србија је изјавила да су **захтеви у погледу обелодањивања информација о привредним друштвима, пуноважности обавеза и основа ништавости** регулисани Законом о привредним друштвима и прописима којима се уређује поступак регистрације правних субјеката.

Правни субјективитет се стиче регистрацијом. Агенција за привредне регистре Србије (АПР) је јавна агенција, основана 2005. године као централна институција за управљање електронским регистром привредних субјеката; одговорна је за регистрацију привредних субјеката и обелодањивање свих информација о привредним субјектима. Тренутно постоји 19 привредних регистара. Привредни

субјекти се региструју у Регистру привредних субјеката. Захтеви морају бити одобрени у року од пет дана. Правно дејство према трећим странама настаје наредног дана након објављивања на веб сајту АПР. Заинтересоване стране могу бесплатно приступити свим регистрованим подацима на веб сајту АПР (www.apr.gov.rs). Примерци се могу добити уз надокнаду, подношењем захтева поштом или е-поштом, уз доказ о уплати (која обухвата само административне трошкове). Обелодањивање у националном гласнику није обавезно јер се максимална ефикасност постиже путем регистрације у Регистру привредних субјеката. Исти поступак регистрације примењује се на домаћа и страна привредна друштва. Србија је изјавила да су садржај и документа који су потребни за регистрацију у складу са Директивом 2009/101/ЕУ.

Правни субјекти и предузетници дужни су да подносе годишње финансијске извештаје Агенцији у сврху јавног обелодањивања. У случају непоступања, могу бити изречене новчане казне. Србија је обавестила да ће у 2015. години Регистар финансијских извештаја и података о бонитету бити спреман да прими финансијске извештаје које у електронској форми подносе велика, средња и мала предузећа. Законом је предвиђена ништавост привредног друштва, која је утврђена одлуком суда. Ништавост нема дејство на трансакције привредног друштва са *bona fide* трећим странама или обавезе према њима.

АПР је чланица Европског привредног регистра (ЕПР) а чланови ЕПР-а имају приступ подацима садржаним у Регистру привредних субјеката АПР. Србија је изјавила да ће наставити да ради на усклађивању са Директивом 2012/17/ЕУ о интерконекцији централних, трговинских и привредних регистара до краја 2018. године, уз спровођење до тренутка приступања.

Што се тиче **захтева у погледу обелодањивања информација о огранцима**, Србија је изјавила да су они усклађени са Директивом 89/666/ЕЕЗ. Огранак се оснива одлуком донетом на Скупштини акционара. Сви огранци, укључујући огранке страних привредних друштава, морају бити регистровани у Регистру привредних субјеката, подношењем података о пословном имену и матичном броју привредног друштва, адреси огранка, претежној делатности, имену заступника огранка и обиму овлашћења (ако је заступник огранка различит од заступника привредног друштва). За оснивање огранка страног привредног друштва потребна је додатна документација. Свака промена уписаних података, или престанак огранка, такође морају бити регистровани. Привредно друштво сноси солидарну одговорност за обавезе према трећим странама које произилазе из делатности огранка. Законом су такође регулисана представништва страних привредних друштава; она могу да покривају само трансакције које се односе на текуће пословање. Страно привредно друштво је одговорно за обавезе према трећим странама које могу настати у пословању његовог представништва. Србија је изјавила да ни огранак нити представништво немају правни субјективитет одвојено од матичног привредног друштва.

Закон Србије о привредним друштвима предвиђа да **привредно друштво са једним чланом** може бити друштво са ограниченом одговорношћу или акционарско друштво. Подаци се уписују у Регистар привредних субјеката и доступни су јавности путем веб сајта Агенције за привредне регистре Србије (АПР). Једини члан врши овлашћења скупштине акционара, а све одлуке морају

бити евидентирани у писаном облику. Правне послове обављају једини члан и правни заступник привредног друштва. Имовина јединог члана је одвојена од имовине привредног друштва. Одговорност јединог члана ограничена је до износа неуплаћеног капитала. Законом је предвиђена заштита поверилаца у случају злоупотребе правила о ограниченој одговорности. У таквим случајевима, једини члан одговара својом имовином у износу већем од неуплаћеног капитала. Поверилац може предузети законске мере у року од шест месеци од сазнања за злоупотребу, а најкасније у року од пет година.

Област акумулације капитала, одржавања и промене јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу, уређена је Законом о привредним друштвима којим је прописан минималан садржај оснивачког акта. Минималан акцијски капитал за акционарска друштва је 3 милиона динара (око 25.000 EUR), а за друштва са ограниченом одговорношћу 100 динара (мање од 1 EUR). Улог може бити у готовини или у натури; улог у натури не могу бити рад или услуге. Расподеле акционарима врше се на крају фискалне године из добити привредног друштва. Могуће су међудивиденде. Укупан износ плаћања акционарима у пословној години не сме да пређе добит остварену на крају године. Привредно друштво не може да уписује сопствене акције, али може да купује сопствене акције под одређеним условима и обавезно је да их отуђи у року од једне до три године, у зависности од основа по којем су стечене. Законом се забрањује привредном друштву да пружа директну или индиректну финансијску помоћ акционарима, запосленима или трећим странама у куповини акција привредног друштва.

Српским законом дозвољено је повећање и смањење акцијског капитала и њиме се прописује једнак третман акционара у истом положају. Акционари имају право прече куповине акција из нове емисије. Новоемитоване акције, као и акционари који су њихови власници, уписују се у Централни регистар хартија од вредности. Смањење акцијског капитала омогућава заштиту кредитора, осим када се у закону изричито наводи да се то не примењује. Одлуке о смањењу акција морају бити објављене у Регистру привредних друштава три месеца. Повериоци могу да захтевају обезбеђење својих потраживања пре истека овог рока од три месеца и да прибегну судском поступку уколико њихови захтеви нису одобрени. Законом се такође регулише повлачење и поништавање акција привредног друштва.

Србија је изјавила да је готово потпуно усклађена са правним тековинама које обухватају оснивање, одржавање и промену привредних друштава, осим у погледу задржавања сопствених акција за нелистирана акционарска друштва. Србија је изјавила да ће усклађеност у овом погледу бити постигнута до краја 2018. године.

Српским законом регулисана су **спајања и поделе домаћих јавних акционарских друштва са ограниченом одговорношћу** на јединствен начин, али са одређеним разликама као што је овде описано. Српски закон признаје четири типа статусних промена: спајање уз припајање, спајање уз оснивање новог привредног друштва, подела преносом целе имовине и обавеза на новоформирано или постојеће привредно друштво и одвајање којим привредно друштво преноси део своје имовине и обавеза на новоформирано или постојеће привредно друштво. Статусна промена која укључује једно или више привредних друштава захтева *уговор о статусној промени*, док статусна промена која укључује само једно привредно друштво (које се дели) захтева само *план поделе*. Законом је предвиђен

поједностављен поступак у случају спајања уз припајање, када привредно друштво стицалац има најмање 90% удела у основном капиталу, односно 90% акција са правом гласа у друштву преносиоцу. Уз неколико услова, чланови друштва преноциоца стичу учешћа у капиталу односно акције у друштву стицаоцу, пропорционалном онима које поседују у друштву преносиоцу. Након промене статуса, привредно друштво које је у поступку поделе гаси се без ликвидације.

Законом је прописан обавезан садржај нацрта *уговора о статусној промени* или *плана поделе*. Они се морају сачинити у писаном облику и оверити у складу са законом. Најмање 30 дана пре скупштине акционара, ова документа морају бити објављена на веб сајту Агенције за привредне регистре. Најмање месец дана пре скупштине акционара, акционари треба да имају приступ нацрту докумената (преко веб сајта привредног друштва или у регистрованом седишту привредног друштва), као и годишњим финансијским извештајима за најмање три године за свако привредно друштво о којем је реч, укључујући мишљење ревизора, ако су она била предмет ревизије. Међутим, рачуноводствени извештаји нису потребни ако се сви акционари тако договоре. Исто тако, извештаји управног одбора или органа управљања сваког привредног друштва које се спаја, укључујући ревизорски извештај, нису потреби ако су се тако договорили сви акционари/имаоци хартија од вредности са правом гласа.

Уговор о статусној промени ступа на снагу усвајањем на скупштини акционара свих привредних друштава учесника, или даном када су потписи на уговору оверени у складу са законом - који год од ова два датума је каснији - осим ако је уговором предвиђен каснији датум ступања на снагу. *План поделе* ступа на снагу усвајањем на скупштини акционара привредног друштва у процесу промене статуса, осим ако је планом поделе предвиђен каснији датум ступања на снагу.

Правно дејство наступа од датума регистрације статусне промене. Регистрација - у Регистру привредних субјеката - се не може вршити пре истека 30 дана од дана ступања на снагу статусне промене. Законом су предвиђена документа која би требало доставити уз захтев за регистрацију статусне промене. Детаљи о правном дејству промене дефинисани су у закону.

Законом о привредним друштвима предвиђа се солидарна одговорност чланова управних или надзорних одбора за штету проузроковану акционарима - намерно или крајњом непажњом - приликом припреме и спровођења статусне промене. Такође, акционар може, под одређеним условима, да предузме законске мере пред надлежним судом за оповргавање статусне промене.

Србија је изјавила да није усклађена у области **прекограничних спајања**, али да је упозната са условима релевантне Директиве (2005/56/EЗ) и да предвиђа усклађивање законодавства и спровођење касније у процесу придруживања.

Понуде за преузимање регулисане су Законом о акционарским друштвима (и релевантним Законом о привредним друштвима), као и Правилником о садржини и форми понуда за преузимање. Законом се уређују услови и поступци за преузимање акционарских друштава, права и обавезе укључених учесника и надзор над преузимањем од стране Комисије за хартије од вредности.

Законом је дефинисано добровољно и обавезно преузимање. Обавезно преузимање је потребно ако лице, које делује самостално или са лицима која делују заједнички, стиче више од 25% акција са правом гласа циљног друштва. Обавезно преузимање такође важи за било које лице које је, на основу понуде за преузимање, стекло најмање 75% акција са правом гласа када, након понуде, то лице стиче најмање 5% додатних акција са правом гласа циљног друштва, или у току 18 узастопних месеци стиче најмање 3% додатних акција са правом гласа циљног друштва. Осим тога, обавезно преузимање важи за свако лице које је, као резултат преузимања, стекло мање од 75% акција са правом гласа када, након понуде, то лице стиче додатне акције са правом гласа циљног друштва. Законом је предвиђен обавезан садржај понуде за преузимање. Обавештење о намерама мора бити објављено у дневним новинама у року од једног пословног дана од обавезног преузимања. У року од 15 дана, понуђач мора да пошаље захтев за одобрење Комисији за хартије од вредности. Када је одобрење дато, мора се објавити резимирани текст понуде за преузимање. Одлука мора бити достављена циљном друштву и свим акционарима; управни одбор циљног друштва мора да обавести запослене. У року од 10 дана од објављивања понуде за преузимање, одбор циљног друштва мора да објави своје образложено мишљење. Сваки акционар може да тражи новчану накнаду (по истој цени) од суда, ако обавезна понуда није дата.

Србија је изјавила да су законом предвиђена јасна правила за утврђивање продајне цене у понуди за преузимање. Накнада за плаћање акција може бити у новцу или у хартијама од вредности, или комбинација ово двоје. Могуће су конкурентске понуде за преузимање. Рок важења понуде на може бити дужи од 60 дана, или, у случају конкурентске понуде, 70 дана. Такође постоје одредбе (у Српском Закону о привредним друштвима) којима се регулишу принудни откуп и принудна куповина акција, где је гранична вредност 90%.

Србија је изјавила да је потребно даље усклађивање у области понуда за преузимање, а оно се очекује током наредне три године.

Србија је објаснила да се националним законодавством (Закон о привредним друштвима и релевантни Закон о удружењима) не регулишу правне форме како су прописане **Статутима Европског привредног друштва и Економске интересне групације**. Међутим, неки кораци су већ предузети у погледу система ИТ и одговорних националних органа. Србија је изјавила да ће ускладити своје национално законодавство у овим областима до краја 2018. године или након приступања ЕУ.

Права акционара у листираним друштвима регулисана су Законом о привредним друштвима. Обавештење о сазивању скупштине акционара шаље се акционарима 30 дана пре датума одржавања скупштине, преко Централног регистра хартија од вредности (ЦРХоВ). Законом је прецизиран обавезан садржај обавештења о сазивању скупштине акционара. Ако се скупштина акционара поново сазива, обавештење о сазивању мора бити послато акционарима најмање 10 дана унапред. Такође постоји посебна одредба о сазивању ванредне скупштине акционара - између редовних седница скупштине акционара - по потреби (нпр. губитак средстава од 50%). Дан акционара је 10. дан пре скупштине акционара а сви акционари који су на тај дан регистровани у ЦРХоВ имају право да учествују и гласају на скупштини акционара. Један или више акционара који поседују најмање

5% акцијског капитала имају право да унесу тачке у дневни ред и предлоге за одлучивање. То мора да се учини 20 дана пре датума седнице скупштине акционара и 10 дана пре датума ванредне седнице скупштине. Законом је предвиђено учешће акционара у седници скупштине акционара електронским путем. Гласање преко пуномоћника је такође дозвољено. Законом је такође предвиђено да акционари могу гласати писаним путем. Акционари имају право да постављају питања и добијају одговоре. Све донете одлуке морају се поставити на веб сајт привредног друштва у року од три дана од датума седнице скупштине акционара, уз резултате гласања по свакој тачки.

У погледу **новчане накнада за чланове управе, независности чланова управе и комисија надзорног одбора**, Српским Законом о привредним друштвима и његовим Кодексом корпоративног управљања (Кодекс КУ) предвиђена су детаљна правила и смернице у погледу транспарентности новчаних накнада (политика и извештај) члановима управе, и дата су права акционарима да одлучују о новчаним накнадама за чланове управе (укључујући чланове надзорног одбора) на Скупштини акционара. Комисија за новчане накнаде може да даје предлоге (а накнадно и израђује извештај о оцени) о износу и структури новчане накнаде за сваког члана управе. Кодексом КУ предвиђене су детаљније препоруке за фиксну и варијабилну (по учинку) новчану накнаду, и за накнаду у акцијама. Неизвршни директори имају право само на фиксну новчану накнаду. Новчана накнада и подстицаји за чланове управе морају бити представљени одвојено у финансијском извештају привредног друштва. Кодексом КУ препоручује се да постоје независни чланови управног одбора (тј. надзорног одбора). Јавна акционарска друштва морају да успоставе ревизорски одбор, са независним чланом управе као председавајућим. Могу бити успостављени други одбори. Управни одбор треба да учествује у активном дијалогу са члановима привредног друштва и да редовно подноси извештаје акционарима; они су одговорни за дугорочну одрживост привредног друштва. Повраћаји (нпр бонуси, финансијски подстицаји) могу да се траже ако се покаже да су јавно обелодањене информације нетачне (у року од једне године од објављивања).

Србија је изјавила да су **политике личних доходака у сектору финансијских услуга** регулисане начелима корпоративног управљања у складу са основним начелима правних тековина Европске уније. Банкарски сектор је најзначајнији актер. Скупштина акционара одређује новчану накнаду за чланове управног одбора банке; не постоји обавеза јавног обелодањивања ове новчане накнаде. Банке су дужне да успоставе одговарајућу политику личних доходака (укључујући бонусе и давања) за своје запослене, укључујући подстицање разумне и опрезне претпоставке ризика. За инвестициона друштва, скупштина акционара доноси одлуке о новчаним накнадама за чланове управе и чланове одбора; ниво новчане накнаде и давања (нпр. план доделе акција) могу зависити од резултата пословања привредног друштва. Инвестициона друштва су у обавези да управљају ризицима. Комисија за хартије од вредности Србије уређује поступке управљања ризицима.

Што се тиче **захтева у погледу транспарентности**, Србија је изјавила да је њеним националним правом регулисан обухват, садржај и правременост годишњег и периодичног (тј. шестомесечног, кварталног) финансијског извештавања - укључујући консолидоване рачуне - и објављивање истих. Њиме се такође

регулишу додатне потребне информације, као и информације о већинским учешћима, обавештење о акцијама са правом гласа и стицању сопствених акција, изузимања, равноправан третман акционара и лак приступ информацијама на недискриминаторној основи. Јавна друштва морају да објављују редовне информације о на својим веб сајтовима. Правила за домаћа јавна друштва важе такође за страна јавна друштва која тргују на српском тржишту. Српска јавна друштва која тргују на тржишту ван Републике такође су у обавези да обелодањују информације како је утврђено правилима стране земље. Финансијски извештаји се састављају применом међународних стандарда (тј. Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда о финансијском извештавању). Српским законом налаже се да годишњи извештаји јавних друштава буду јавно доступни пет година. Сва јавна друштва, независно од величине, подлежу обавезној ревизији. Комисија за хартије од вредности је тело надлежно за надзор над спровођењем закона.

Србија је изјавила да нису сви захтеви у погледу Директиве 2004/109/ЕЗ о транспарентности усклађени са правним тековинама. Ово обухвата дефиницију матичне државе чланице/државе чланице домаћина; захтеве у погледу информација за издаваоце дужничких хартија од вредности (члан 18.); изузимања (члан 8.); језике (члан 20.); треће земље (члан 23.); и могућност да надлежни орган делегира задатке. Осим тога, Србија је изјавила да није усклађена са ревидираном Директивом 2013/50/ЕУ о транспарентности. Србија је изјавила да планира да заврши усклађивање са правним тековинама у овој области до краја 2018. године.

II.6 Корпоративно рачуноводство и ревизија

Корпоративно **рачуноводство** у Србији регулисано је Законом о рачуноводству који је ступио на снагу у јулу 2013. године. Законом се регулише класификација правних субјеката, организација службених рачуноводствених исправа, услови и начини вођења пословних књига, садржај финансијских извештаја, јавно обелодањивање, Регистар финансијских извештаја, Национална комисија за рачуноводство и надзор над спровођењем Закона. Србија је обавестила да је овај закон био у скупштинској процедури у време када је уведена нова Директива ЕУ 2013/24/ЕУ и као такав је тренутно само делимично усклађен са правним тековинама. Током 2014. године, Србија је донела сва неопходна спроведбена акта.

Министарство финансија је одговорно за Закон о рачуноводству и сродна спроведбена акта. Национална комисија за рачуноводство (основана у складу са претходним Законом о рачуноводству и ревизији) је саветодавно тело Министарства финансија. Њени задаци укључују надзор над активностима у области корпоративног рачуноводства и примене Међународних стандарда финансијског извештавања (МСФИ). Чланове Комисије (7) именује Влада; Комисија за хартије од вредности и Народна банка Србије могу да предложе свака по једног члана; преосталих пет предлаже Министарство финансија. Чланови имају професионално искуство у области финансија, рачуноводства и ревизије. Комисија је обавезна да доставља Министарству финансија извештаје о свом раду најмање једном месечно.

Српским Законом о рачуноводству дефинише се величина привредног друштва према критеријумима броја запослених, просечне вредности пословне имовине и пословних прихода. Законом се уводи концепт микро правних субјеката. Предузетници који примењују систем двојног књиговодства третирају се као микро правни субјекти. Субјекти од јавног интереса (СЈИ) дефинисани су у Српском Закону о ревизији. СЈИ укључују велике правне субјекте (како су класификовани у Закону о рачуноводству); правне субјекте који се сматрају јавним друштвима у складу са Законом о тржишту капитала; и све правне субјекте које је Влада прогласила правним субјектима од јавног интереса, независно од њихове величине. Србија је потврдила да се финансијске институције (банке, осигуравајућа друштва, брокерско-дилерска друштва, друштва за финансијски лизинг, друштва за управљање добровољним пензијским и инвестиционим фондовима, отворени и затворени инвестициони фондови) такође сматрају СЈИ.

Србија примењује Међународне стандарде финансијског извештавања (МСФИ) и МСФИ за мала и средња предузећа (МСП), које је одобрио Одбор за међународне рачуноводствене стандарде. Министарство финансија је одговорно за превод (на српски језик) и објављивање ових стандарда, и тренутно сарађује у том погледу са Фондацијом за МСФИ.

Према српском праву, велики правни субјекти, матични субјекти (они који су у обавези да састављају консолидаване финансијске извештаје) и јавна друштва морају да састављају годишње и/или консолидоване финансијске извештаје у складу са пуним МСФИ. Ако матична предузећа (након консолидације) не прелазе половину критеријума који се примењују на мала предузећа, могу се изузети из обавезе састављања консолидованих финансијских извештаја.

Средња предузећа су у обавези да примењују МСФИ за МСП, али имају могућност да примењују пун МСФИ ако тако одлуче. МСФИ за МСП такође важе за мала предузећа. Правила поједностављеног рачуноводства важе за микро субјекте за које су потребне само скраћене верзије биланса стања и биланса успеха - међутим, они могу да изаберу примену МСФИ за СМЕ ако желе. Србија је изјавила да су обрасци биланса стања и биланса успеха у складу са захтевима ЕУ. Према наводима Србије, законом се захтева истинито и фер обелодањивање информација и пословања, а сви управни и надзорни одбори предузећа морају да преузму колективну одговорност за састављање и објављивање финансијских извештаја.

Законом о рачуноводству захтева се од свих великих правних субјеката и јавних друштава да састављају извештај о управљању; Србија је изјавила да је садржај овог извештаја у складу са захтевима правних тековина. Јавна друштва су такође у обавези да укључе преглед правила о корпоративном управљању. Средња предузећа нису у обавези да састављају извештај о управљању. Иако се изузимају од обавезе састављања извештаја о управљању, микро, мали и средњи правни субјекти морају да укључе информације о стицању сопствених акција у напомене уз финансијске извештаје. Ревизија годишњих и консолидованих финансијских извештаја спроводи се у складу са Законом о ревизији и укључује мишљење о томе да ли је извештај о управљању усклађен са финансијским извештајима за исту пословну годину.

За непримењивање рачуноводствених правила предвиђене су санкције. Свака заинтересована страна може да поднесе извештај надлежном органу у погледу сумње да је почињено кривично дело. Судски органи могу изрећи финансијске казне за пропуст у састављању и приказивању финансијских извештаја у складу са законом.

Агенција за привредне регистре Србије (АПР) је одговорна за објављивање финансијских извештаја и сродних докумената на свом веб сајту. Осим ако посебним законом није регулисано другачије, сва предузећа морају да поднесу релевантне финансијске извештаје и документацију до 30. јуна у години након дате пословне године, а предузећа која су у обавези да састављају консолидоване годишње финансијске извештаје морају исте поднети до 31. јула. Српским законом обезбеђује се бесплатан приступ финансијским извештајима и сродним документима за претходне три године финансијског извештавања.

Комисија за хартије од вредности контролише спровођење закона о инвестиционим фондовима и друштвима за управљање инвестиционим фондовима, берзи и брокерским друштвима; Народна банка Србије контролише банке, финансијске институције и осигуравајућа друштва; а Пореска управа надгледа правилно евидентирање пословних трансакција у пословним књигама.

Србија је изјавила да Законом о рачуноводству није обухваћено извештавање по земљама о плаћањима екстрактивне индустрије и компанија експлоататора примарних шума тим земљама. Међутим, Србија је обавестила да од априла 2015. године има јасну мапу пута за спровођење кроз сарадњу са Швајцарском владом и Светском банком и да намерава да се у потпуности усклади са правним тековинама у овој области до 2018. године.

Србија је изјавила да је делимично усклађена са Директивом 2013/34/ЕУ и да предвиђа потпуну усклађеност до краја 2018. године. Поред тога, у погледу Директиве 2014/95/ЕУ о измени Директиве о објављивању нефинансијских информација и информација о разноликости одређених великих предузећа и група, Србија је изјавила да ће ускладити ову област најкасније до датума приступања.

Законске ревизије регулисане су Законом о ревизији који је ступио на снагу у јулу 2013. године. Србија је изјавила да је тај закон у складу са Директивом 2006/43/ЕЗ и релевантним препорукама ЕУ. Обавезна је ревизија годишњих финансијских извештаја великих и средњих правних субјеката (како су класификовани у Српском Закону о рачуноводству), јавних друштава, свих правних субјеката и предузетника чији су пословни приходи у претходној години већи од 4,400,000 у динарској противвредности, и свих консолидованих финансијских извештаја. Законом се регулишу спровођење обавезних законских ревизија годишњих финансијских и консолидованих извештаја; давање дозвола овлашћеним ревизорима и друштвима за ревизију и правила за одузимање ревизорских лиценци; начин спровођења ревизија; правила за спровођење обезбеђења квалитета; и уводи се систем јавног надзора над независном ревизијом. Законом се такође дефинишу одређене забране у погледу услуга које нису повезане са ревизијом, утицај акцијског капитала и учешће у органима управљања. Такође је предвиђена ротација/замена ревизора.

Законске ревизије могу обављати само овлашћени ревизори или друштва за ревизију која имају важећу дозволу. Ове дозволе издаје и одузима Министарство финансија. Дозвола се такође може издати ревизору треће земље или друштву за ревизију које има важећу лиценцу у складу са Законом; важе иста правила као и за домаће ревизоре. Ревизор треће земље је обавезан да положи додатни испит. Лиценцирани овлашћени ревизори могу да повере одређене задатке лицима која немају лиценце, под условом да њихов рад планира и надгледа лиценцирани овлашћени ревизор или главни ревизор. У Србији су регистрована 242 лиценцирана овлашћена ревизора и 60 друштава за ревизију.

Комора овлашћених ревизора је одговорна за програм испита за стицање сертификата овлашћеног ревизора, као и за организацију сталног стручног усавршавања за лиценциране овлашћене ревизоре. Она води службени регистар друштава за ревизију и ревизора, а такође води регистар изречених мера. Комора је основала посебан сектор за обезбеђивање квалитета који чине један менаџер, два контролора и два асистента контролора; ови контролори су искусни стручњаци са најмање пет година практичног радног искуства на законским ревизијама. Према наводима Србије, Правилник о методологији за обезбеђење квалитета пружа конкретна упутства и упитнике припремљене на основу Међународних стандарда ревизије (МСР) и Међународног стандарда контроле квалитета (МСКК).

Србија је успоставила систем јавног надзора над ревизијом у октобру 2013. године. Одбор за јавни надзор је изабрала Влада на предлог Министарства финансија, Народне банке Србије и Комисије за хартије од вредности. Србија је изјавила да је Одбор независно тело којим руководе непрактичари. Одбор надгледа рад Коморе овлашћених ревизора, издавање лиценци и дозвола ревизорима и друштвима за ревизију, обезбеђивање квалитета рада друштава за ревизију, самосталних ревизора и лиценцираних овлашћених ревизора, као и изрицање мера. Одбор за јавни надзор је почео са радом крајем 2013. године и до данас је одржао 14 седница. На захтев, Комора овлашћених ревизора може да асистира на састанцима Одбора и да пружи све неопходне информације.

Санкције изриче Министарство финансија на предлог Одбора за јавни надзор и оне морају бити објављене у службеном регистру. Комора је обавезна да једном годишње објављује резултате инспекцијских прегледа и контрола ревизије на свом веб сајту. Србија је изјавила да се први резултати очекују у 2015. години.

Сва друштва за ревизију и лиценцирани овлашћени ревизори запослени у друштвима за ревизију подлежу контроли квалитета најмање једном у периоду од шест година. Друштва за ревизију која спроводе законске ревизије субјеката од јавног интереса контролишу се најмање сваке три године. Одбор за јавни надзор такође може да предложи непланиране испитне поступке.

У погледу ревизије субјеката од јавног интереса, друштва за ревизију која спроводе такве ревизије у обавези су да саставе и јавно обелодане Извештај о транспарентности који обухвата информације као што су правна структура субјеката, извршене ревизије, финансијске информације и информације о основама новчаних накнада за партнере. Једном годишње, ова друштва за ревизију морају да потврде, у писаном облику, Одбору за ревизију субјеката од јавног интереса своју независности у односу на друштво које је у поступку ревизије, и такође да

образложе све могуће претње по њихову независности. Кључни ревизорски партнер не може бити именован за члана управног одбора субјекта од јавног интереса који је био у поступку ревизије најмање две године након потписивања ревизорског извештаја.

Србија је изјавила да планира усклађивање са Директивом ЕУ 2014/56/ЕУ најкасније до краја 2018. године.

III ПРОЦЕНА СТЕПЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ И КАПАЦИТЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Посматрано у целини, Србија је достигла добар ниво усклађености са правним тековинама на које се односи ово поглавље. У области **права привредних друштава**, кључни аспект који је преостао за усклађивање је концепт прекограничних спајања. У области **рачуноводства и ревизије**, неопходно је даље усклађивање како би се поштовало законодавство ЕУ новијег датума.

III.a. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Србија је усклађена са Директивом 2009/101 у погледу **захтева за обелодањивањем, пуноважности обавеза и основа ништавости**. Србија тек треба да се усклади са Директивом 2012/17/ЕУ о интерконекцији централних, трговинских и привредних регистара, а изјавила је да предвиђа усклађивање у овој области до краја 2018. године и спровођење до тренутка приступања.

Србија је усклађена са Директивом 89/666/ЕЕЗ о **обелодањивању у погледу огранака**.

Српски Закон о привредним друштвима усклађен је са Директивом 2009/102/ЕЗ о **привредним друштвима са једним чланом**.

Србија је у великој мери усклађена са правним тековинама у области **акумулације капитала, одржавања и промене јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу**; треба да се постигне усклађеност у погледу задржавања сопствених акција за нелистирана акционарска друштва.

Србија је усклађена са правним тековинама у области **спајања и подела домаћих јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу**. Србија ће морати да уведе одредбе како би се ускладила са Директивом 2005/56/ЕЗ о **прекограничним спајањима јавних акционарских друштава са ограниченом одговорношћу**.

У погледу усклађености са Директивом о **понудама за преузимање** (2004/25/ЕЗ), Српски закон обухвата опште принципе и одредбе о основним елементима, нарочито правило обавезне понуде и одступања од тог правила. Даље усклађивање је потребно у областима надзорног органа и важећег закона, као и хартија од вредности са више гласова и пробијања.

Србија ће морати да обезбеди могућност оснивања и пословања Европског привредног друштва (*Societas Europaea*) и Европске економске интересне групације у Србији, у складу са **статутима Европског привредног друштва и Европске економске интересне групације**.

Србија је усклађена са правним тековинама у области **права акционара у листираним друштвима** (Директива 2007/36/ЕЗ).

У погледу **новчаних накнада за чланове управе и независности чланова управе и комисија надзорног одбора**, Српски закон укључује одредбе у складу са основним елементима Препорука Комисије 2004/913/ЕЗ, 2005/162/ЕЗ и 2009/385/ЕЗ. Србија је предвидела даље поштовање начела Препоруке 2009/384/ЕЗ (о политикама личних доходака у сектору финансијских услуга) приликом усклађивања националног законодавства са Директивом 2013/36/ЕУ и Уредбом (ЕУ) број 575/2013 (које се односе на поглавље 9. - Финансијске услуге). Србија ће такође морати да поштује начела Препоруке 2014/208/ЕУ о извештавању о корпоративном управљању („примени или објасни“).

У погледу **транспарентности**, Србија има висок степен усклађености са Директивом 2004/109/ЕЗ. Преостале области које је потребно ускладити укључују дефиницију матичне државе чланице/државе чланице домаћина; изузимања у погледу хартија од вредности које издају државе чланице ЕУ или јавна међународна тела; захтеве у погледу информација за издаваоце дужничких хартија од вредности; треће земље; и могућност да надлежни органи делегирају задатке. Србија такође мора да се усклади са Директивама 2008/22/ЕЗ, 2010/73/ЕУ и 2010/78/ЕУ којима су вршене измене; као и са Директивом 2013/50/ЕЗ, нарочито обезбеђујући да годишњи извештаји јавних друштава остају јавно доступни 10 година. Србија намерава да заврши усклађивање у овој области до краја 2018. године.

III.6. Корпоративно рачуноводство и ревизија

У области **рачуноводства**, Србија је делимично усклађена са Директивом 2013/34/ЕУ о годишњим финансијским извештајима, консолидованим финансијским извештајима и сродним извештајима одређеног типа предузећа.

Употреба критеријума *просечне вредности имовине и пословног прихода* за дефинисање величине привредног друштва, у Србији није у складу са правним тековинама и мораће да се измени.

Србија већ примењује Међународне стандарде финансијског извештавања (МСФИ) за мала и средња предузећа. Србија ће морати да се усклади са правним тековинама о рачуноводственом оквиру за мала предузећа у погледу ограниченог обелодањивања у финансијским извештајима.

Садржај извештаја о управљању одговара захтевима ЕУ. Србија ће ипак морати да се усклади са правним тековинама тако да средња предузећа више нису изузета од обавезе састављања таквог извештаја.

Србија мора да изузме све мале групе од обавезе састављања консолидованих финансијских извештаја.

Србија мора да обезбеди да се захтеви других правних прописа (нпр. Директива о рачуноводству, правила одржавања капитала, итд.) и даље примењују, чак и када одређена предузећа састављају финансијске извештаје према МСФИ.

Директивом 2013/34/ЕУ предвиђа се детаљнија ревизија извештаја о управљању, више од једноставне контроле конзистентности финансијских извештаја и извештаја о управљању (нпр. провера материјално значајних погрешних исказа или усклађеност за важећим правним захтевима). Србија треба да обезбеди одредбу у вези са тим приликом израде измена својих рачуноводствених правних прописа.

Србија ће морати да уведе одредбе, и да обезбеди спровођење, у погледу обавезе великих предузећа и свих субјеката од јавног интереса активних у екстрактивној индустрији или експлоатацији примарних шума, да састављају и објављују извештај о плаћањима државама на годишњој основи. Србија такође мора да се усклади са Директивом 2014/95/ЕУ о измени Директиве о обелодањивању нефинансијских информација и информација о разноликости одређених великих предузећа и група.

Законодавство Србије је усклађено са Директивом о **законским ревизијама** (2006/43/ЕЗ). Србија препознаје потребу за даљим изменама како би се ускладила са Директивом 2014/65/ЕУ којом су вршене измене и Уредбом (ЕУ) број 537/2014. Оба акта ће додатно унапредити самосталност ревизора, повећати транспарентност и ојачати надзор над ревизијом, уз посебне захтеве који се примењују на обавезне ревизије субјеката од јавног интереса. Србија планира да то уради најкасније до 2018. године. Нарочито, Србија мора да обезбеди да надлежни органи одговорни за надзор над ревизијом спроводе обезбеђивање квалитета, испитне поступке и санкције у погледу законских ревизија субјеката од јавног интереса. Систем санкционисања може да се делегира неком другом органу, али тај орган мора бити независан од струке. Осим тога, Србија треба да уведе могућност да акционари који имају 5% или више акција са правом гласа или акцијског капитала у субјекту од јавног интереса, подносе захтеве националном суду за разрешење једног или више овлашћених ревизора или једног или више друштава за ревизију ако за то постоји адекватан основ.

IV ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Имајући у виду претходно наведено, нарочито налазе представљене у Делу III, Србија се може сматрати довољно припремљеном за преговоре о овом поглављу. Стога, Комисија препоручује отварање приступних преговора са Србијом о Поглављу 6. – Право привредних друштава.
